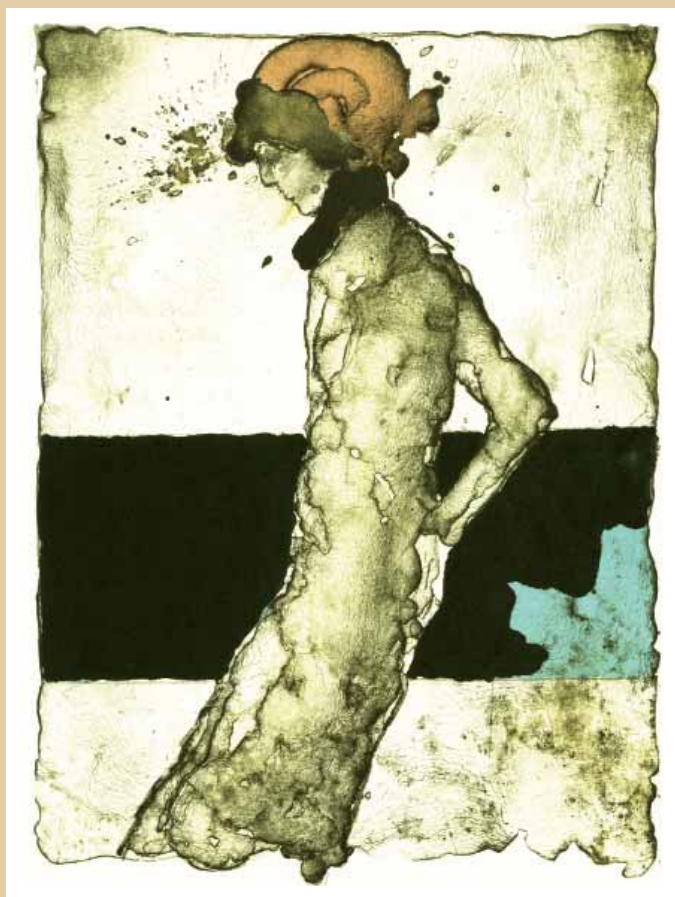

2/2018

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

www.sspe.cz

Eva Vlasáková, Sen, C4, 2012

ÚSPĚŠNÁ VÝSTAVA EVY VLASÁKOVÉ V ŽELEZNÉM BRODĚ

Výstava *Eva Vlasáková – kresby, obrazy, grafické listy, tavené skleněné plastiky* se konala v Muzeu a galerii Detesk na náměstí 3. května v Železném Brodě. Výsta-

Eva Vlasáková, foto Kryštof Ježek

va byla zahájena slavnostní vernisáží 23. 2. 2017 a trvala do 23. 4. 2017. V budově na železnobrodském náměstí, kde byla výstava uspořádána, je v přízemí reprezentační prodejna společnosti Detesk, další prostory jsou vyhrazeny rozsáhlé sbírce uměleckého skla a železnobrodských figurek, vinotéce a galerii.

E. Vlasáková žije nyní v blízké Malé Skále. V Železném Brodě žila v 90. letech minulého století, kdy její manžel, přední sklářský výtvarník Pavel Ježek (1938–1999), byl ředitelem zdejší Střední umělecko-průmyslové školy sklářské.

Třebaže již uspořádala více než sto autor-
ských výstav po celém světě, v Železném

Brodě vystavovala poprvé. Do výstavního programu galerie ji zařadil kurátor Antonín Langhamer. Svoji výstavu obrazů, grafiky a skla doplnila E. Vlasáková o knižní značky, novoročenky a kresby z cest. Generální ředitel firmy Detesk Ivan Kalousek je velkým znalcem skla. Firma úspěšně pokračuje ve výrobě technického i uměleckého skla a pořádáním výstav rozšiřuje povědomí návštěvníků o různých oblastech výtvarného umění.

Eva Vlasáková, C4, 1982

Při příležitosti této výstavy vznikl rozhovor autorky s historikem umění, výtvarníkem a publicistou Janem Dočekalem. Citujeme část tohoto zajímavého rozhovoru:

Váš záběr stran výtvarných disciplín je úctyhodný – obrazy, volná a užitá grafika, sklo, koláž a práce s papírem, instalace. Je to druhová pestrost, jakou nacházíme v současném našem umění u jednoho tvůrce zřídka. Vede vás z aspektu materiálů a technologií po různých cestách, přitom se však, řekl bych, sobě samé nevzdalujete, hledáte oněch cest spojnice.

Myslím, že když je člověk pravdivý a vyjadřuje své pocity, materiály je nemění. Každý druh ovšem může přidat něco ze

svých vlastností. Papír či grafika křehkost, instalace prostor, i nezvyklý, sklo barvu a světlo. To pak, když stejná myšlenka se mění v nový výraz, rodí se i pro samotného autora krásná překvapení.

Není pochyb o tom, že pramen vašeho vztahu ke sklu je u Pavla Ježka. Tím obtížnější může být pro historika

Eva Vlasáková, C4, 2010

umění pochopení „geografie“ vašich sklářských studijních lekcí přijatých za mořem, ve Spojených státech.

Dověděla jsem se něco o skle, když mne manžel brávil na vzorování skla na huť nebo na sklářská sympozia, jichž se účastnil. Ale jsem v tom oboru opravdově samoukem. Proto jsem přivítala možnost učit se o skle v Pilchuck Glass School, kam jsem byla pozvána galeristkou, které jsem pomohla připravit výstavu českých sklářů v USA.

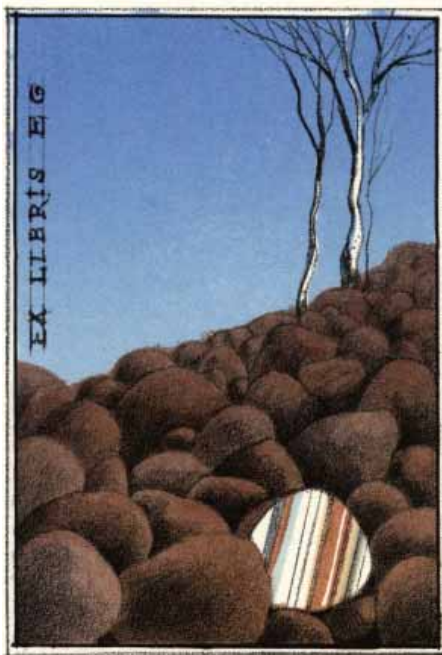
V Knižní značce vyšlo několik článků o exlibris a grafice E. Vlasákové, ale i o jejích odvážných zahraničních toulkách za krásami a pamětihodnostmi.

Přejeme Evě Vlasákové neutuchající tvůrčí aktivitu spojenou se zahraničními cestami i v dalších letech.

Jan Langhammer

CTIRAD STEHLÍK BY LETOS OSLAVIL OSMDESÁTÉ NAROZENINY

Když zavřu oči, zcela zřetelně se mi ve vzpomínkách vybaví tvář Ctirada Stehlíka skloněná nad litografickým kamenem, na který v tiskařské dílně v Říčném ulici v Praze kreslí barevné oblázky. Zatím jen kreslí, ale za pár minut se rozjedou válce nátištěvého stroje, na papíře se objeví další barva z pestré palety, aby nakreslené kameny ožily a nabídly svá tajemství ke zkoumání.

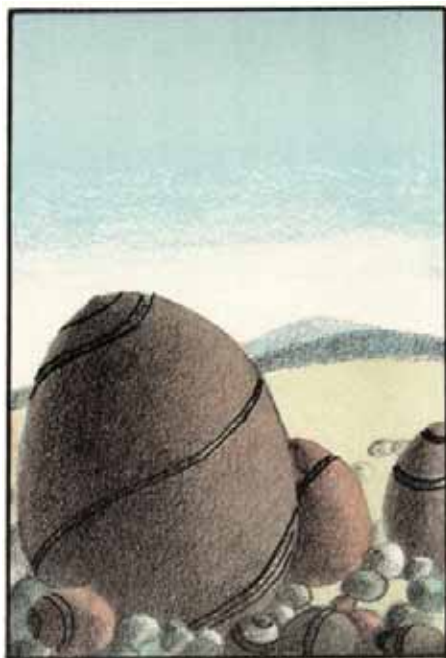

Ctirad Stehlík, L1, 1983

Rád totiž kreslil barevné kameny a vhodně je kompozičně seskupoval, ale kameny nebyly jediným objektem jeho zájmu a obdivu. Rodilý Pražan (nar. 10. 5. 1938), absolvent Akademie výtvarných umění v Praze v ateliérech profesorů Karla Součka a Ladislava Čepeláka v roce

1964, se z počátku věnoval malbě krajin, ale brzy v jeho tvorbě převládla grafika, zvláště pak tisk z litografických kamenů, jenž mu umožňoval vyjádřit se v jásových barvách a dovoloval mu uplatnit fantastické a vtipné nápady pro potěšení diváka.

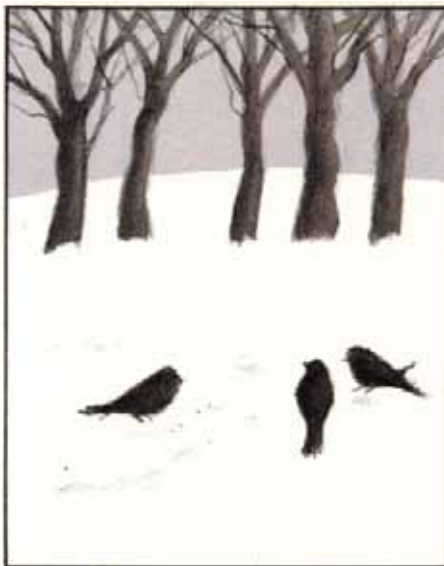
Na kamenitém pobřeží můžeme hledat vajíčko ukryté mezi stejně zabarvenými valouny, jindy obdivujeme fantastické krajiny, ale i dívčí akty, které prozrazují, že Ctirad Stehlík dovedl ocenit půvaby a krásné linie, jež ženské tělo nabízí. Zajímavým listem přispěl i do souboru čty-

Ctirad Stehlík, L1

řiadvaceti výtvarníků, kteří se vtipně vypořádali s námětem „láska“. (Neprodejný výtisk z roku 1977 s krátkým názvem O lásce byl vydán v počtu 80 číslovaných výtisků). Ctirad namaloval dívčí zadeček,

a aby nebylo pochyb, že není „troškař“, přidal k hezky vyvinutému pozadí ještě dvě další, stejně virtuózně vyvedená.

Ctirad Stehlík, L1

Celá Stehlíkova tvorba ukazuje na citlivého autora, nepostrádá poetické prvky, jež můžeme hledat a nacházet na každém listu zpracovaném lehkou rukou nadaného kreslíře. Námětově zajímavá byla i Stehlíkova zátiší, v nichž seskupoval předměty denní potřeby či ovoce. Jedním tiskem obohatil i kalendář vydaný SČUG Hollar. Vybral pro něj (určitě štavnaté) hrušky a opět nešetřil – vkusná mísa je naplněná nad okraj a plody lákají k zakousnutí.

Některá jeho zátiší jsou sestavena z podivných předmětů či stavebních prvků, které se zrodily ve fantazii umělce a dokazují, jak rytmické opakování vybraných tvarů dovoluje snadno proniknout do abstraktního světa, v němž neplatí zákonitosti a pravidla klasické kompozice. V mé sbírce drobných lístků není mnoho

jeho exlibris, spíše několik grafických pozdravů připomínajících začátek nového roku. Škoda, znovu si uvědomuji, jak často se v našich sbírkách objevují nevkusné, mnohdy až kýčovitě listy vyvedené technikou leptu nebo kombinovanými technikami, jež předstírají kvalitní tvorbu, zatímco některé umělce, o jejichž kvalitě nelze pochybovat, nebrali ani poučení sběratelů téměř na vědomí.

Patnáctého srpna 2003 se Ctirad Stehlík předčasně odmlčel, aby se už nikdy nenaklonil nad hladkou plochu litografického kamene a namaloval zaoblený valoun, pak druhý, třetí, čtvrtý...

Karel Žižkovský

Ctirad STEHLÍK, malíř, grafik a keramik, se narodil 10. 5. 1938 v Praze a zemřel tamtéž 15. 8. 2003. Byl absolventem Střední průmyslové školy keramické v Bechyni (1958) a AVU v Praze (1964, prof. L. Čepelák a K. Souček) Byl členem SČUG Hollar. V letech 1975–1986 vytvořil pro domácí i zahraniční sběratele asi 60 exlibris (pozdější práce nejsou evidovány) většinou barevnou litografií s krajinnými motivy a zátišími. Za exlibris získal čestné uznání v Sint-Niklaas v roce 1981.

VZPOMÍNKY NA SESTRY JITKU A KVĚTU VÁLOVY

V prosinci před 95 lety se v Kladně narodily pozdější významné malířky, dvojčata Jitka a Květa Válové. Obě už od dětství projevovaly výrazný výtvarný talent a společně také vystudovaly Vysokou školu uměleckoprůmyslovou, ateliér monumentální malby vedený profesorem Emilem Fillou. Celý život zůstaly svobodné a žily společně v Kladně. Jejich tvorbě byla zvláště po roce 1989 věnována velká pozornost řadou odborných článků a filmových dokumentů;

byla vydána obsáhlá monografie a získaly řadu ocenění u nás i v cizině.

Považuji za nutné připomenout, že tvorba Jitky a Květy je mezi sebou dobře rozzeznatelná. Jitka ve svých dílech preferovala pohyb, zatímco Květa spíše statickou hmotu. Obě se angažovaly ve skupině Trasa až do jejího zániku. Vzhledem k tomu, že jejich práce je velice dobře zdokumentovaná, nebudu se věnovat jejímu rozboru (nejsem k tomu ani kvalifikovaný), ale spíše pohledu na jejich činnost grafickou a našemu vzájemnému vztahu.

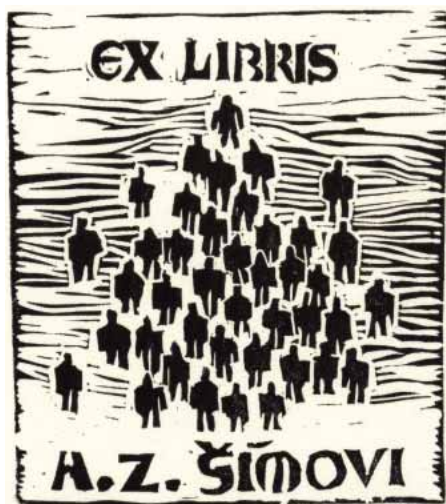

Jitka Válová, C4, 2006

Musím uvést, že jsem do Kladna přišel z Bečova z obchodní akademie, která se tehdy jmenovala Vyšší hospodářská škola, po neúspěšném pokusu o přijetí na VŠE v Praze, zaviněném „přímluvou“ předsedy uličního výboru KSČ. Tehdy jsem o výtvarném umění neměl ani ponětí, ale bydlel jsem na ubytovně, které se tenkrát říkalo svobodárna,

kde bydlel také Bohuslav Valenta, rovněž absolvent Fillova ateliéru, mimochodem spolužák Aleny Antonové, Daniely Benešové a řady dalších známých výtvarníků. Byl to on, který mě začal zasvěcovat do tajů malby, kresby i grafiky. V době, kdy jsem začal tisknout hlubotiskovou techniku, tiskl jsem i pro něj, a to už byl jen krůček k Válovkám, jak se jim v Kladně říká, se kterými mě seznámil.

První pracovní kontakt s nimi, který jsem zprostředkoval pro zlínského sběratele Mi-

Květa Válová, X3, 1967

loše Daříčka, byl soubor 10 suchých jehel Jitky Válové pod názvem *Vztahy* s průvodním textem PhDr. Evy Petrové. Potom už začala naše tiskařská spolupráce. Zajímavý byl např. jejich požadavek na tisk novoročenky, což jsem samozřejmě slíbil, ale když jsem si přišel pro destičku, ukázalo se, že se jedná o desku na formát A3, kde na jedné polovině byla grafika Jitky a na druhé Květy. K tomu mi daly nátisk, na kterém byly jen dvě šedé skvrny. Přitom požadovaly náklad 100 tisků. Když jsem jim hotové

tisky přinesl, tak se jim líbily, že mě začaly objímat a líbat, a od toho okamžiku už jsme si tykali. O jejich smyslu pro humor svědčí, že když jsem na otázku na cenu tisku řekl: „Co byste mi platily, vždyť jste staré kamarádky,“ Květa okamžitě reagovala: „Ty staré jsi mohl vynechat.“ Ale musím říci, že mi Květa za ten tisk udělala exlibris, snad jediné, které za život vytvořila. Potom jsem jim tiskl různé grafické listy, např. do souboru k 100. výročí narození Emila Filly. Dalším větším počinem bylo vydání Biblosu Karlem Žižkovským a Josefem Runštukem, kde každá ze sester dělala 5 listů. S tím je spojená další historka: poslední list do tohoto souboru byl u nich u podpisu až těsně před termínem odevzdání, a když jsem si pro podepsané tisky přišel, byla část nákladu politá vínem. Naštěstí zrovna ten den pily bílé, ačkoliv normálně dávaly přednost červenému. Takže jsem celý večer a celou noc grafiky koupal a sušil v lisu neustálým překládáním mezi suché proklady.

Za zmínku jistě stojí, že Jitka přispěla grafickými listy do souborů *Grafika 2000* a *Grafika 2010*, které jsme vydali společně s Gabrielem Slanicayem.

Historek se sestrami Válovými by bylo moc, ale tento článek už je i tak obsáhlý. Zvláštní byla jejich životospráva. Denně každá vykouřila 70 cigaret, moc nejedly, ale vypily hodně vína. Když už byla Jitka sama, udělala ještě dvě exlibris pro Renátu Kaiserovou a Miroslava Nešveru. Za zmínku ještě stojí, že jejich slovník byl dost osobitý, ale mluvily tak mezi sebou a třeba i s ministrem nebo poslancem.

Důležité je, že po nich zůstalo obsáhlé dílo, které je umístěno v řadě galerií i v soukromých sbírkách.

Zdeněk Šíma

JOSEF HODEK A KNIHA

Ve výstavním sále Národopisného muzea Plzeňska se konala od 19. ledna do 8. dubna 2018 výstava *Josef Hodek a kniha*. Výstava představila v úplnosti ilustrační tvorbu malíře a grafika Josefa Hodka (1888–1973), významné osobnosti plzeňské kultury.

Josef Hodek, ilustrace, X2, 1931

V roce 2018 si připomínáme sto třicáté výročí jeho narození v Hořehledech na jižním Plzeňsku.

Výstava představila více než sto knih z let 1913 až 1954, na jejichž výzdobě se J. Hodek podílel. Zvláštní pozornost byla věnovaná v Plzni vydaným bibliofilům. Josef Hodek spolupracoval s nakladateli Vladimírem Žikešem a Josefem Hladkým; nakladatelkou se stala i jeho manželka Marie, která vydávala knihy v edici Pro-

měna, ve které ve 20. letech minulého století vycházely vždy na přelomu roku povídky renomovaných českých spisovatelů s grafickým doprovodem J. Hodka. Na výstavě nechyběly Hodkem vydané tři soubory slováckých a erotických písní, tištěné na ručním prášilsčském papíře s litografickými ilustracemi J. Hodka. Vystaveny byly rovněž básnické sbírky plzeňských autorů, např. Karla Vokáče, s dřevorytovými ilustracemi. Nemohlo samozřejmě chybět pět velkých barevných dřevorytů k básni Jana Šnobra *Prameny jara*. Výstavu knih doplnily Hodkovy volné grafické listy a exlibris. Samostatně byly vystaveny Hodkovy realizované návrhy knižních vazeb pro jeho přítele plzeňského uměleckého kniháře Karla Šilingra. Vystaveny byly rovněž knihy a publikace o díle Josefa Hodka, katalogy a plakáty výstav.

Výstavu, jejímž kurátorem byl Mgr. Dominik Mačas, vzorně připravilo Uměleckoprůmyslové oddělení Západočeského muzea v Plzni vedené PhDr. Janem Merglem, Ph.D. Slavnostní vernisáže výstavy se zúčastnila snacha Josefa Hodka paní Vlasta Hodková, se svojí dcerou Janou.

Trochu skromněji bylo představeno grafické dílo Josefa Hodka třemi po sobě následujícími výstavami v Galerii U Kellerů v Radnicích. Postupně byly od začátku roku 2018 vystaveny ve třech výstavách novoročenky, exlibris a výběr z volné grafiky a grafických cyklů.

Jan Langhammer

OSKAR FIALA (11. 5. 1860 – 10. 3. 1918) - *návrat do povědomí sběratelů*.

U příležitosti letošních oslav 100. výročí založení našeho spolku nelze přehlédnout dílo jednoho z průkopníků české

Oskar Fiala, P1, 1913

knížní značky na samém začátku 20. století. Letos uplynulo sto let od smrti Oskara Fialy a nad jeho odkazem se doslova „zavřela voda“.

Zatím nevyšel jeho katalogový list v našem Slovníku tvůrců exlibris a ani na webových stránkách galerií autorů exlibris není uveden. S. Vencl ve svých knihách (2000 a 2015) má sice o něm krátkou zmínku, ale ve výčtu autorů novoročenek (2011) ho neuvádí.

Oproti svým jmenovcům – budějovickému typografu Karlu Fialovi (1895–1980) a hlavně Václavu Fialovi (1896–1980) nezískal tento grafik takovou publicitu, jakou by si zasloužil. Tím, že prošel Mařákovou speciálkou v r. 1897 na AVU v Praze, je vnímán spíše jako malíř-krajinář. Maloval obrazy z okolí Prahy, ze Slovácka

a z blízkosti řek. V jeho díle převládá romantismus a citové nazírání na přírodní krásy. Později kolem roku 1900 pod vlivem secesního dekorativismu více pracuje v kresbě, akvarelech a kvaších. Měl podobně jako Jaroslav Šetelík smysl pro malebné architektonické motivy Prahy.

Po studiích si zvolil pedagogické povolání odborného učitele kreslení. Vypracoval se až na funkci ředitele průmyslovky. V letech 1882–1883 začal vyučovat na obecné škole v Líšnici u Prahy, kde se seznámil s Annou Zelenou ze Srbska, oženil se s ní

Oskar Fiala, P1, 1915

a po narození dcery Milady v r. 1895 se odstěhoval na Zbraslavsko. V té době se proslavil jako ilustrátor obsáhlé monografie *Smíchovsko a Zbraslavsko* (1899), pro niž vypracoval asi 60 kreseb. Toto monumentální dílo o 658 stranách vzniklo ze společné práce učitelstva a místní školní rady.

Vytvořil litografický plakát okresní výstavy ve Zbraslavi a Jednota umělců výtvar-

ných vydala prémii s reprodukcemi jeho maleb *Vesnický kostelík* a *Cesta na Olšavě*. Několik jeho děl zakoupilo c. a k. ministerstvo kultu a vyučování – např. akvarel *Valašský dvůr* z r. 1912. Barevný linořez

Z knih Tomy Mikuly

Oskar Fiala, P1, 1915

Slovácké chalupy z r. 1910 byl vydán jako grafická příloha časopisu *Typografia* (roč. XXII., č. 5 v sérii *Ukázky grafických prací*).

Jeho přítel a nakladatel Alois Chvála mu vydal barevný linořez *Ulička v Táboře*. Na oplátku mu O. Fiala zhotovil exlibris *Z knih Aloise Chvály* v r. 1913.

V období 1901 až 1916 se, ovlivněn symbolismem a secesí, cílevědomě zaměřoval na tvorbu exlibris a drobné užité grafiky. Jsou to převážně ornamentální perokresby, výjimečně linořety a litografie.

Tvorbě knižních značek se věnoval mezi lety 1901–1916, kdy vytvořil 143 exlibris. Pouští se i do publikační činnosti; v roce 1911 vyšla kniha *Kreslení na škole národní*, kterou napsal společně s V. Drbohlavem

a J. Kyselou, a v roce 1915 soubor *Ex libris Oskar Fiala* s předmluvou A. Dolenského a 48 knižními značkami v zinkografii.

Již zmíněný Alois Chvála (1885–1973), typograf, grafik, tiskař, nakladatel soukromých tisků a pedagog, vydal v roce 1960 vzpomínkovou brožuru s červeným přebalem a názvem *Z dopisů malíře Oskara Fialy grafiku Aloisu Chválovi*. Publikace obsahuje dopisy mezi umělci z roku 1916. Jsou doprovázeny třemi celostránkovými reprodukcemi obrazů Oskara Fialy a jeho medailonem.

Mistr Fiala zemřel předčasně 10. 3. 1918 v Praze v 57 letech. Velké soubory jeho drobné grafiky má ve sbírkách Muzeum umění Olomouc a PNP v Praze.

Jiří Ort

Patřím Dobroslavu Chválovi

Oskar Fiala, P1, 1913

Literatura:

CHVÁLA Alois, MIKULOVÁ Milada. *Seznam exlibris č. 74. Oskar Fiala*. Praha: SSPE, 1945, 4 s., 143 položek.

JEN KRÁTKÁ NÁVŠTĚVA POTĚŠÍ

Dne 10. srpna 2018 uplyne devadesát let od narození akademického malíře a grafika Vladimíra Komárka a 24. srpna 2018 šestnáct let od jeho úmrtí. Tento ro-
dák z Hořenska u Semil vytvořil v oblasti

Vladimír Komárek, X2, 1991

grafické a ilustrační tvorby to nejlepší, co jsme ke konci minulého století mohli vidět. Již pouhý výčet jeho grafických prací je ohromující. Vytvořil 653 exlibris (dalších mnoho desítek jich nakreslil do knih), 767 novoročenek, více než 800 listů volné grafiky, 117 grafických příloh k různým tiskům a 19 grafických souborů. S jeho grafickým doprovodem vzniklo 85 bibliofilů a ilustroval 149 knih.

Pracoval většinou v technice suché jehly a dřevorytu, ale ani ostatní grafické techniky mu nebyly cizí. Velmi důležitou součástí jeho tvorby byla rovněž

kresba a malba. Vystudoval sochařinu u profesora Karla Štipla na VŠUP v Praze a sám o sobě říkal, že je malířem-samoukem. Hlavními motivy jeho tvorby byly symboly domova jako židle, svátečně prostřený stůl, skříň, okno, dveře, ale i stromy a květiny, nejvíce lilie, konvalinky a mořská cibule, ale i ptáci jako

Vladimír Komárek, C4, 1999

symbol volnosti, hodiny, které odměřují náš čas, a cudné dívčí akty. Se zaujetím se věnoval i biblickým tématům, a zde je nutno připomenout alespoň *Zvěstování*, *Poslední večeři Páně*, *Křížovou cestu*, ale rovněž příběhy Starého zákona, např. *Píseň Šalamounovu*. K některým

biblickým námětům se několikrát vracel v dalších provedeních a v různých malířských a grafických technikách. Dlouhá léta např. hledal nejvýstižnější vyjádření *Křížové cesty* a toto jeho hledání nakonec vyústilo téměř na konci života v její realizaci pro kostel v Konecchlumí u Jičína. Rád vzpomínám na krásné chvíle v Komárkově ateliéru, na tu úžasnou atmosféru světla a vůně barev v kulisách obrazů a grafik, starého skla a hlavně setkání s člověkem, kterého jsem si nesmírně vážil a který dokázal moji mnohdy rozbořilou dušičku potěšit. Bylo mně s ním a s jeho uměním vždycky dobře. A nejen mně, ale i celé generaci sběratelů, pro které měl vždy velké pochopení a v jejichž myslích zůstane navždy.

Zakončím tuto krátkou návštěvu u Vladimíra Komárka jeho vlastními slovy o umění: *„Krásné na umění je to, že je v podstatě zbytečné. Je to opravdu nadstavba. Ale nadstavba, která dělá člověka člověkem. Umění je to, co jiní tvorové nemají, a proto bude tak dlouho žít, dokud bude existovat civilizovaný člověk.“*

Jaroslav Štorek

O PRAŽSKÉ ÉŘE UMĚLECKÉHO ZRÁNÍ RICHARDA H. TESCHNERA

Jeden z nejvšestrannějších umělců své doby, českoněmecký grafik, rytec, ilustrátor, malíř, loutkář, řezbář, sochař, dekoratér, ařista, scénograf, libretista, pohádkář i hudební skladatel Richard Heinrich Teschner se narodil 22. 3. 1879 v Karlových Varech a zemřel před sedmdesáti lety 4. 7. 1948 ve Vídni. Většinu grafických technik zvládl jako snaživý samouk už před vstupem na pražskou AVU (1896–1899) v litoměřickém ateliéru

svého otce Karla Teschnera, typografa, původem z Chebu.

Studoval u prof. Václava Brožíka historickou malbu, kde si osvojil styl divadelně pojatých pláten s bohatým doprovodem dobových rekvizit. Nepodařilo se mu pokračovat ve studiu u vídeňského prof. W. Ungera, zato byl přijat na tamní Umělecko-průmyslovou školu (1900–1901) k proslulému baronu F. Myrbachovi, bravurnímu kreslíři epochálních bitev a historických událostí. Poté se nakrátko vrátil experimentovat do otcova kamenotis-

E. Langbeit, L1, 1903

kašského závodu v Litoměřicích. Před své mládí zde vytvořil první grafické práce s nebyvale vysokou řemeslnou kvalitou. V letech 1901–1909 žil v Praze, kde založil společně se sochařem Karlem Wil-

fertem soukromou uměleckou školu v tzv. Modrém domě Na Špejcharu čp. 3, na níž vyučoval grafice. Toto **pražské, téměř desetileté období** zásadním způsobem ovlivnilo jeho umělecký vývoj. Ve staré části Prahy se před ním vynořoval magický svět, který mu učaroval, a zde vznikl jeho originální styl. Pro své fantaskní náměty upřednostnil grafiku před malbou, kde zvláště lept či akvatinta vyhovovaly jeho snovému, romantickému a hloubavému naturelu dychtícímu po věcech tajemných, záhadných a dosud neobjasněných. Záliba

Richard H. Teschner

v dusných exotických i erotických vizích, mystice a démonických výjevech s upíry a pohádkovými bytostmi ho záhy sblížila s literáty a umělci pražské německožidovské společnosti (Paul Leppin, Oscar Wiener, Alfred Kubin, Hugo Steiner-Prag, Emil Orlik aj.).

Praha byla místem, kde pro sebe objevil a nasál tehdy módní směry s exotismem, okultismem a dekadencí. Česká moderna jej zaujala tak, že právem můžeme rané Teschnerovy práce zařadit do širšího kontextu s českými tvůrci, jako byli

Karel Hlaváček, Josef Váchal, Jaroslav Panuška, Hanuš Schwaiger a František Bílek.

Z pražských Němců navštěvoval nejvíce Gustava Meyrinka, který ho přivedl do Spolku německých spisovatelů a umělců Concordia. Toto sdružení od svého založení v r. 1871 podstatně

Richard H. Teschner, C3, kolem 1910

ovlivňovalo kulturní život německy mluvících pražských obyvatel. Členy tohoto měšťansko-honoračního a literárně uměleckého seskupení byli malíři Alois Kirnig, Karl Krattner (prof. AVU v Praze), dále malíři bratři Jakeschové, básník F. Adler a svérázný pražský bohém z promenády Na příkopě, lékař a básník Hugo Salus. Zde se v kavárně Renaissance zrodilo hnutí *Jung-Prag* k němuž se Teschner hlásil, podobně jako Rainer Maria Rilke,

Camill Hoffmann, Heda Sauerová a další už jmenované osobnosti. Zavítal příležitostně i do Café Arco, oblíbeného místa schůzek Franze Werfela, Maxe Broda, E. E. Kische a Franze Kafky. Společensky se

Richard H. Teschner, C3, 1911

etabloval jako příslušník generace nazývané podle titulu propagačních letáků vydávaných průbojným P. Leppinem *Frühling* (Jaro). Teschnerovo kamarádství se spisovatelem Paulem Leppinem jej přivedlo v r. 1905 k ilustrování jeho eroticko-mysteriózního románu *Daniel Jesus* a poté v roce 1906 k vydávání periodika *Německé listy pro umění – Wir*, kte-

ré však pro nezáměr veřejnosti skončilo po dvou číslech.

Za vrchol jeho pražského působení se považuje úspěšná realizace zakázky na výpravu premiéry hry Clauda Debussyho *Pelleas a Melisandra* v Německém divadle v r. 1908 u příležitosti 70. narozenin intendanty opery a režiséra Angelo Neumanna, bývalého ředitele Stavovského divadla.

Jak rostlo umělecké renomé a jak rychle se šířila Teschnerova proslulost, nejlépe dosvědčují jeho účasti na zemských a mezinárodních výstavách. Téměř každoročně vystavoval na četných reprezen-

Richard H. Teschner, C6, 1915

tativních přehlídkách německo-českého umění: v roce 1903 v Ústí nad Labem, v r. 1905 v Karlových Varech a Chebu, v r. 1906 v Liberci (zde již byl členem výstavního výboru), v letech 1907 a 1908 v Praze a konečně v r. 1909 ve Vídni.

Aspiroval právem na jmenování profesorem na právě reformované německé AVU v Praze, ale místo něho do čela grafické speciálky byl jmenován v roce 1910 August Brömse a do profesorského sbo-

ru přizván ještě Teschnerův kolega Karl Krattner. Rozčarován opustil milovanou Prahu a odešel do Vídně.

Zde vyřešil svoji existenční situaci a tvůrčí nezávislost sňatkem s Emmou Bacherovou, bohatou dědičkou salonu a galerie Miethke. Po zbytek svého života se tak mohl svobodně věnovat svým zálibám a tvůrčím projektům. Přitom rakouské státní občanství získal až v roce 1922. Po náhlém úmrtí profesora Brömseho

věhlasu především jako loutkář – experimentátor. Byl úzce spjat s vídeňskou střeoevropskou dozrívající secesí a stál na opačném pólu než zakladatelé českého moderního umění orientovaného na Paříž.

V 80. letech minulého století jsem držel v ruce snad nejkrásnější grafický list s pražským námětem *Křížovnické náměstí v zimě* o rozměru 39 × 31 cm, lept z r. 1908.

Bylo to v antikvariátu v Dlážděné ulici a prodával se za 500 Kčs jako práce neznámého grafika. Dodnes lituji svého zaváhání, za pár dní už pak nebyl k mání. Tento skvost má ve své sbírce Mgr. Patrik Šimon.

Mezi sběrateli pragensí je dnes velká poptávka také po jeho akvatintách *Park Stromovka* (1906) 26 × 31 cm, *Bruslaři pod Karlovým mostem* či *Praha z Karlova mostu* (1908) 29,5 × 35,5 cm. V karlovarské aukční síni byl nedávno vydražen za několik tisíc korun grafický list *Cheb-ský Špalíček*, akvatinta z r. 1909 (22 × 31 cm).

Fascinující jsou také jeho barevné litografie, zvláště secesní **plakáty**, např. *Kunst Ausstellung in Aussig* 1903, 82 × 110 cm, či reklamní plakát pro jím pořádaný kurz leptu s adresou Prag 1, Kreushgasse 97 nebo diplom *Pramen života*, 1906, akvatinta (50 × 39 cm) vytvořený pro Spolek na podporu německé vědy a umění (vydražen v aukci 20. dubna 2015 za 2.500Kč). Ještě v roce 1911 zhotovil na objednávku propagační turistický plakát o Českosaském Švýcarsku a další na Valdštejnské slavnosti v Chebu.

Je počítán mezi významné rakouské tvůrce **exlibris**, jichž podle soupisu vydaného ÖEG realizoval v počtu 85 opusů. První knižní značku vytvořil v roce

Richard H. Teschner, C6, 1943

v roce 1925 sice dostal z Prahy v roce 1927 oficiální nabídku profesorského místa, tu však rázně a definitivně odmítl. V rakouské metropoli dosáhl světového

1903 pro sebe a poslední v r. 1947 pro dr. Schönfellingera. Sérii devíti různých námětů zhotovil pro Marii a Richarda Mayrovy v roce 1932. Patří sem i žertovná silvestrovská exlibris, zhotovená jak pro sebe a manželku Emmu, tak pro řadu blízkých přátel. Ostatně Emma Teschner figuruje v Mitgliederliste z r. 1912 jako sběratelka a členka ÖEG.

Z drobné užitě grafiky se nám zachoval litografický tisk pozvánky pro spolek Concordia *Harakiri* (1908).

Jako **novoročenku** na rok 1909 (lept 27 × 16 cm) rozesílal svůj autoportrét sedícího umělce v bubenečském ateliéru v domě čp. 250. Pro českého kolegu loutkáře dr. Jindřicha Veselého (1885–1939), čestného předsedu mezinárodní loutkářské unie UNIMA, vytvořil exlibris v roce 1931 a následně i novoročenku na rok 1933 (P1, 10 × 6,5 cm).

Richardu Teschnerovi jsme zůstali dodnes dlužni odpovídající zhodnocení. I **nekrolog** k jeho úmrtí dne 2. června 1948 vyšel v Knižní značce s několika-měsíčním zpožděním. (Knižní značka, roč. IX, č. 1, s. 9 z 20. února 1949.)

Poté jsme desítky let jeho uměleckému odkazu nevěnovali sebemenší pozornost. Díky sběratelům jako jsou Mgr. Patrik Šimon a Ing. Milan Humplík a historikům umění, počínaje Josefem Kroutvorem, Otto M. Urbanem a Hanou Rousovou, a konče manželi Habánovými se dostává tento umělec konečně do širšího povědomí naší kulturní veřejnosti.

Jiří Ort

Skeny exlibris a autorovy fotografie v předchozím článku zhotovil Ing. Milan Humplík.

VÝZNAMNÁ SVĚTOVÁ KULTURNÍ VÝROČÍ

V měsíci únoru letošního roku uplynulo **550 let od úmrtí Johannese Gutenberga**, jehož **vynález knihtisku** ovlivnil lidské kulturní dějiny snad jako žádný jiný technologický objev či postup. Západoevropská kultura je kulturou knihy a o české kultuře to platí dvojnásob, neboť se znovu zrodila v 19. století zásluhou knihy. Rozšířením tištěných knih vznikly téměř současně knižní značky a následně i jejich sběratelství na konci 19. století. Doufejme, že tištěná kniha (dnes již ne knihtiskem, ale ofsetem s elektronickým

Socha Johanna Gutenberga v Mohuči

zpracováním) nezanikne v důsledku moderních digitálních prostředků, jako jsou např. e-publikace. Vidíme to na příkladu novoročenek, kdy je tištěná umělecká grafika nahrazována její elektronickou podobou zasílanou přátelům prostřednictvím Facebooku či e-mailem.

Na první měsíc v letošním roce připadlo kulaté výročí 500 let od vydání slavné

Klaudiánovy mapy Čech z roku 1518.

Byla vytištěna v norimberské knihtiskařské dílně Hieronyma Höltzela jako rozměrný list slepený ze tří samostatně tištěných archů ručně kolorovaných. Náklad nepřesáhl pár stovek kusů. Dochoval se jediný, který byl uložený v Knihovně Biskupství litoměřického, kam jej na sklonku 18. století věnoval biskup Emanuel Arnošt z Valdštejna.

Tím, kdo nechal zhotovit ilustrovaný grafický dřevorez, připravil jej k tisku a vydal, byl mladoboleslavský lékař, tiskař a vydavatel, městský radní i významný učenec Jednoty bratrské Mikuláš Klaudián, řečený Kulha. Jako zámožný a vzdělaný

muž se těšil pro svůj rozhled, jazykové znalosti a své intelektuální zájmy značné pozornosti místní honorace včetně držitelů mladoboleslavského panství rodiny Krajířů z Krajků. V roce 1507 se vydal do Norimberku, kde se podílel jako korektor, vydavatel i autor na vzniku čtyř tisků. Např. české a latinské vydání bratrské Apologie nechal v roce 1511 posoudit v Antverpách samotným Erasmem Rotterdamským.

Byl bezpochyby též iniciátorem vzniku letáku s mapou a tvůrcem jeho ideové koncepce, vyjadřující se k aktuální situaci v Čechách, zmitaných rozpory mezi stavy.

V Čechách tehdy neexistovala tiskařská dílna, která by zamýšlený alegorický le-

ták, náročný velikostí 126 cm na výšku a 64 cm na šířku, svedla. Známe je i autor řezby s erbem a signaturou A. K. - Andreas Kaschauer (Ondřej Košícký).

V záhlaví tisku je postava krále Ludvíka Jagellonského, sedícího na trůně s erby zemí, kterým vládí: Čech, Moravy, Slezska, Lužice a Uherska, ale i Chorvatska, Dalmácie a Lucemburska, na něž si dělal

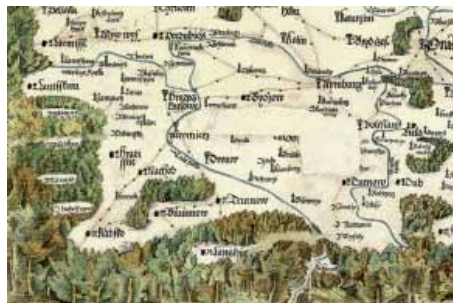
Výřez z Klaudiánovy mapy Čech

dědičné nároky. V horní části je dále popsáno 7 druhů spravedlnosti a jakési „zrcadlo mravů“ se 14 ilustracemi a výrokem z Písma.

Prostřední štoček je výjimečný námětem: neradostné poměry znesvářených církevních obcí v Čechách znázorňuje vůz, vpředu i vzadu se zapřaženými koňmi, které dva vozkové pohánějí každý opačným směrem, zatímco dva muži zadržují kola za loukotě. Alegorie znázorňuje boje církví o věřící, kteří jsou zobrazeni jako rozhádaní cestující ve voze, kteří se chtějí dostat do království nebeského, zatímco kočí – zástupci různých církví, ženou koně každý jiným směrem, a tak se vůz nemůže pohnout z místa. Vedlejší výjev zase představuje

tlupu ozbrojenců, jak vyráží z lesa a vrhá se na kupecký povoz.

V samotné mapě je jednou z nápadných odlišností její, pro nás neobvyklá, jižní orientace – měla lépe posloužit poutníkům, aby ji nemuseli na cestě do Říma obracet proti směru cesty. V mapě je vy-

Výřez z Klaudiánovy mapy Čech

značeno na 280 sídel, měst, hradů a tvrzí a rovněž několik klášterů. Unikátní je jejich označení pomocí symbolů – královská města symbolizuje koruna, poddanská pak symbol erbu a městečka značí malá podkovička. Hrady a tvrze označuje symbol věžičky. Stejným unikátem je označení náboženské příslušnosti daného města – malé zkržené klíče označují katolickou, kalich pak utrakvistickou orientaci.

Klaudiánova mapa je mimořádným grafickým počinem, a proto byl jediný u nás dochovaný exemplář prohlášen za národní kulturní památku. Nese v sobě řadu cenných informací nejen kartografických, ale i uměleckých, církevních i obecně historických. U příležitosti 500. výročí Klaudiánovy mapy se konalo v Praze dne 16. května 2018 slavnostní zasedání a konference České geografické společnosti.

Tento rozměrný grafický tisk byl nedávno digitalizován a je dostupný na inter-

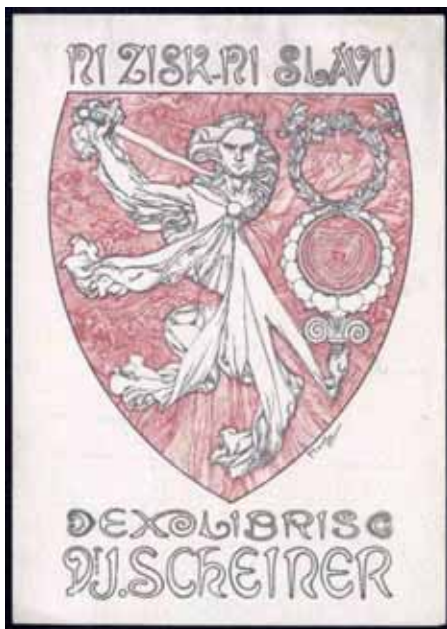
netu formou mapového serveru. Zdařilá kopie je k vidění v poslední prohlídkové místnosti na zámku Orlík a ověřený originál je uložen ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích. Na stavební fakultě ČVUT Praha byla v roce 2007 obhájena bakalářská práce Anety Pomykaczové s názvem Analýza Klaudiánovy mapy v prostředí GIS.

Jiří Ort

TA KNIHA PATŘÍ MNĚ! HISTORIE ČESKÉHO EXLIBRIS DO ROKU 1945

Výstava se koná v Národním památníku na Vítkově od 25. 3. do 9. 9. 2018.

Zahajovací projev při vernisáži výstavy v Slavnostním sále památníku pronesl ředitel Knihovny Národního muzea Mgr. Martin Sekera, Ph.D. Promluvil v něm o práci knihovny, o sbírkách exlib-

Alfons Mucha, P1, 1922

ris na jednotlivých pracovištích a o tom, kolik lidí se podílelo na přípravě výstavy; za její přípravu především poděkoval kurátorce výstavy Martině Vyšohlíkové, DiS., BBus.

Otakar Štáfl, P1, 1916

Když jsme pak sestoupili do výstavního sálu, ocitli jsme se v exlibristickém ráji. Prohlédli jsme si několik supralibros a potom jsme přešli ke čtyřiceti rámcům, kde je perfektně adjustováno a vystaveno 365 exlibris od 90 autorů v chronologickém řazení podle data narození umělců, počínaje Mikolášem Alšem a konče Cyrilem Boudou, která vznikla do roku 1945. Výběr autorů potěší každého znalce výtvarného umění a milovníka drobné grafiky zvláště. Je tam rovněž několik portrétů sběratelů-funkcionářů a výtvarníků-tvůrců exlibris, kteří psali historii české knižní značky a našeho spolku, a jsou tam i ukázky editorské činnosti SSPE. Na výstavě nechybí ani grafické ná-

stroje, ukázky matic a grafické lisy. K výstavě jsou vydány dva katalogy; jeden jsme dostali (obsahuje seznam autorů a vystavených exlibris) a druhý katalog (obsahuje informace o typech exlibris a grafických technikách) je ke koupi na výstavě. V katalogích jsem se dočetl, že autory výstavy jsou Jan Langhammer a Martina Vyšohlíková. Oběma za tento zážitek děkuji, zejména Ing. J. Langhammerovi, který nám připravil k stému výročí SSPE opravdu pěknou knihu *České sběratelství exlibris v datech – Sto let SSPE* a rovněž na toto téma přednesl na slavnostní valné hromadě přednášku.

K výstavě chci podotknout, že velmi volně navazuje na výstavu *Komu asi patřila? – Knihy a jejich lidé, sběratelé i nepřátelé*, která proběhla v Českém muzeu hudby na přelomu let 2015 a 2016, na níž bylo „propašováno“ i několik exlibris, a která mě rovněž zaujala.

Nakonec vyslovím své přání – rád bych se ještě dožil výstavy – navrhuji název *Fenomén exlibris mimo knihu – Historie českého exlibris od roku 1945 do roku 1990* (nebo až do roku 2000?). No, vzhledem k mému věku by bylo skvělé pustit se do přípravy co nejdříve.

Zdeněk Řehák

V roce 1930 napsal Bedřich Beneš Buchlovan v předmluvě k souboru 10 exlibris M. Mrkvičkové-Hlobilové mimo jiné toto: *Jakmile se stalo exlibris předmětem zájmu především sběratelského, začalo se odpoutávat od knihy. vzdalovalo se jí formátem vždy větším a větším papírem, který nebyl vybírán tak, aby se co nejúčinněji dal na rubu namazat a přilnul na předsádku; tiskem, neboť zalíbilo se tomuto exlibris v luxusu nákladných měditisků. Přitom se vzdalovalo také vnitřně, obsahově. Sběratel*

si vyžadoval především obrázku a text byl přehlížen, zacházelo se s ním jako s přítěží a nutným zlem. Exlibris nesloužilo, ani se nesnažilo toho namlouvat, že slouží knize, že má být především ochrannou známkou, pro majitele této knihy. Sběratelské úsilí urychlovalo tvorbu exlibris, nepopřávajíc, aby se vyvíjelo a aby vytvářelo tradiční občanské exlibris, jak měli své v heraldickém šlechtičtí knihomilové minulých dob.

Z návštěvní knihy výstavy

Ta kniha patří mně!

Výstava patří k nejzdařilejším kulturním počínům poslední doby: zajímavá, přehledně uspořádaná, prezentující krásu děl známých i méně známých výtvarníků, poučná (exlibris versus ex libris atd.). Jsem tu již podruhé a nemohu se odtud odtrhnout. Díky a více takových! Hodí se výborně k 100. výročí republiky.

Dr. M. Kejzlarová

Skvostná, precizně připravená a velice poutavá výstava přibližující jedinečný kulturní fenomén exlibris. Jedná se o mimořádný výstavní počín.

30. 3. 2018. Michal Soukal

JOSEF ŠINDAR NA BRNĚNSKÉM PETROVĚ

Diecézní muzeum v Brně uspořádalo od 29. 3. do 31. 5. 2018 již druhou výstavku *Drobná grafika*, jejímiž zadavateli byli duchovní. Tentokrát Mons. Josefa Šindara (29. 3. 1933 Lužice u Hodonína – 17. 9. 2013 Žernůvka u Tišnova). Josef Šindar vykonával kněžskou službu po celé jižní Moravě; od r. 1979 působil jako farář v Tišnově. Jeho dlouhá a obětavá duchovní činnost byla odměněna biskupskými medailemi a v r. 2000 ho

papež Jan Pavel II. jmenoval kaplanem Jeho Svatosti.

Od mládí se zajímal o Lužici, kterou poprvé navštívil v r. 1963. Ovládal hornolužickou srbštinu do té míry, že z ní překládal do češtiny. Svou sorabistickou knihovnu odkázal Společnosti přátel Lužice. Zajímal se o literaturu, vydával drobné bibliofilské tisky. K odpočinku se uchýlil do Domova sv. Alžběty v Žernůvce u Tišnova. Ptal jsem se ctihodných sester na jeho sbírku exlibris. Ctihodným sestřám byl znám jako velký čtenář, exlibris si vlepoval do knih. Listy od L. Ruska, V. Vaculky a jedno od neznámého autora mi byly zaslány v kopiích. Seznam jeho exlibris si můžete vyžádat na adrese vřpospisil@volny.cz.

Michael Florian, X2, 1974

P. Josef Šindar byl členem SSPE od roku 1974 až do své smrti. Sbíral grafiku a exlibris Arnošta Hrabala, Michaela Floriana a Jaroslava Dobrovolského.

Vladimír Pospíšil

SKUTEČNOST HOSPODÁŘENÍ V ROCE 2017 A ROZPOČET NA ROK 2018

<i>Příjmové položky:</i>	<i>Skutečnost 2017 v tisících Kč</i>	<i>Rozpočet 2018 v tisících Kč</i>
Členské příspěvky	285,2	264,0
Příspěvky na tiskový fond	2,9	1,0
Inzerce	0,0	0,0
Podíl z prezenčních aukcí	10,0	6,0
Podíl z internetových aukcí	34,1	40,0
Prodej spolkových publikací a grafik	172,1	340,0
Aktivní úroky	0,0	0,0
Sjezd	17,7	104,0
Příspěvky a dary	0,0	0,0
Kongres FISAE	14,3	1 450,0
Celkem příjmy	536,3	2 205,0
<i>Výdajové položky:</i>		
Časopis Knižní značka a přílohy	111,4	110,0
Soupis exlibris a novoročenek	12,1	15,0
Slovník tvůrců exlibris	9,0	30,0
Sborník pro exlibris	16,3	80,0
Výstavy	1,0	8,0
Sjezd 2017	109,3	0,0
Grafické listy, soubory a publikace	212,6	70,0
Bankovní poplatky	6,9	9,0
Režijní náklady na činnost spolku	78,5	458,5
Archiv	12,9	12,0
Účetní evidence	12,0	24,0
Nájemné	65,2	15,0
Finanční podpory ze strany SSPE	5,6	0,0
Kongres FISAE 2018	4,9	1 437,1
Celkem vydání	657,7	2 268,6
Hospodářský výsledek	-121,4	-63,6

Hospodaření spolku skončilo v r. 2017 se ztrátou 121.400 Kč, třebaže nebyl vydán Sborník 2017. V roce 2017 nebyl hospodářsky uzavřen sjezd v Chrudimi; přebytek z Chrudimské besedy 104.208 Kč byl převeden na účet spolku až v roce 2018. Nakonec tedy sjezd v Chrudimi skončil s mírným přebytkem, což ovlivnila podpora 15.000 Kč od Městského úřadu v Chrudimi.

Jmění spolku na účtech a v hotovosti činilo k 1. 1. 2017 – **599,4 tisíc Kč** a k 31. 12. 2017 – **478,0 tisíc Kč** a **snížilo se o 121,4 tisíc Kč**.

Dokument Hospodaření_4Q2017 zpracovala paní Ing. Markéta Bayerová. Rozpočet pro rok 2018 je navržen a schválen valnou hromadou se ztrátou 63.600 Kč. Základy příjmů tvoří členské příspěvky v předpokládané výši 264.000 Kč, prodej spolkových publikací a grafik (včetně prodeje plaket) za 340.000 Kč a příjmy z prezenčních a internetových aukcí v celkové výši 46.000 Kč. Rozpočet kongresu FISAE v Praze se předpokládá vyrovnaný. Předpokládaná ztráta 63.600 Kč bude kryta z peněžních rezerv spolku. V příjmové části rozpočtu chybí dotace od MK ČR 50.000 Kč na knihu České sběratelství exlibris v datech, kterou jsme dodatečně obdrželi. Mimořádně vysoké režijními náklady v roce 2018 tvoří: pamětní plaketa (124.000 Kč), kniha České sběratelství exlibris v datech (115.000 Kč), děkovné listy a grafiky (10.000 Kč) a nájem Vítkov (20.000 Kč).

EXLIBRIS A JUDO, JAK SE TO RÝMUJE?

V Galerii Na mostě Farmaceutické fakulty UK Hradec Králové byl opět exlibristický svátek. Po Velikonocích v úterý 3. dubna 2018 přijel významný host z jihočeského Týna nad Vltavou – Miroslav Petřík, aby

Miroslav Petřík, C3+C5, 2016

představil výběr ze svého díla na výstavě *Miroslav Petřík – volná grafika, exlibris a fotografie* a zúčastnil se vernisáže této

své výstavy. Členům SSPE je grafické dílo M. Petříka blízké a známé. Je často představováno ve spolkovém časopise, je předmětem výměn na spolkových akcích a je rozšířeno mezi sběrateli téměř po celém světě. Zajímavé je spojení jeho výtvarného umění se sportem. M. Petřík je trenérem juda a pro svůj výtvarný cit a odbornost je pověřen Českým svazem juda fotografickou dokumentací významných utkání a soutěží v judu. Výstava trvala do 21. dubna 2018.

Jiří Soukup

EXLIBRIS JANA ČERNOŠE OSLNILA

Ve čtvrtek 19. dubna 2018 pořádal Klub přátel výtvarného umění na Ministerstvu zemědělství v Praze další zdařilou akci. Byl zde přivítán významný host Mgr. Jan Černoš, který představil výběr ze své drobné a volné grafiky. Jan Černoš zažil neobvyklý vývoj své oblíbenosti a uměleckého uznání. První zadání exlibris bylo totiž z Ameriky, další z Řecka a teprve potom od českých sběratelů. Jan Černoš absolvoval své výtvarné studium v ateliéru Lubomíra Netušila na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Svoji diplomovou práci pojal v nebyvalém roz-

sahu a umělecké úrovni. Byl to soubor deseti velkých leptů na téma Sofoklovy Antigony. Antice a zobrazování žen zůstal i nadále ve svém díle věrný. V tomto duchu byla rovněž uspořádána jeho pražská výstava. Poučné bylo pro účastníky ver-

Jan Černoš, *Tempus Fugit*, C7, 2018

nisáže autorovo úvodní slovo k výstavě a jeho katalogový list Slovníku tvůrců exlibris, nově vydaný SSPE, byl promítnut ve zvětšené velikosti včetně připojených obrázků. Mgr. Jan Černoš je členem Unie výtvarných umělců Hradec Králové a SSPE.

Jiří Soukup

STOVKA VÝSTAV V GALERII UNIVERZITY PARDUBICE

16. listopadu 2017 na vernisáži výstavy Vladimíra Suchánka (17. 11. 2017 – 20. 1. 2018, Mistr byl omluven) byl oceněn

kurátor Galerie Univerzity Pardubice Mgr. Lubomír Netušil pamětní medailí Univerzity Pardubice za přípravu a realizaci **stovky výstav** v této galerii. Blahopřejeme tomuto výbornému grafikovi a pedagogovi, zapálenému sběrateli a členu SSPE. Na výstavách v této galerii se v minulosti prezentovala řada malířů a sochařů a rovněž grafiků. Grafiku zde vystavovali mimo výše uvedeného Vladimíra Suchánka rovněž Jiří Altmann, Hana Čápková, Helena Horálková, Jan Ka-

Lubomír Netušil, 16. 11. 2017

van, Milan Kohout, Ivo Křen, Alena Laufrová, Martin Manojlín, Jiří Slíva a řada dalších členů SČUG Hollar. Galerie se nachází ve vestibulu Univerzitní knihovny, Studentská 519, Pardubice. Na přelomu roku (17. 11. 2018 – 24. 1. 2019) se zde bude konat výstava *100 let od založení Spolku sběratelů a přátel exlibris – historická a současná česká grafika*. Vernisáž se koná v pátek 16. 11. 2018 v 17 hodin.

Zdeněk Řehák

**ZEMŘEL ARTUR MÁRIO
DA MOTA MIRANDA**

Jedno okno ve světě exlibris se zavřelo. A řekněme si, že zcela ojedinelé. Dne 25. dubna 2018 zemřel v Portugalsku pan Artur Mário da Mota Miranda. Psali jsme

Artur Mário da Mota Miranda

o něm v Knižní značce 1/2011, s. 9–10. Vydával náročné a krásné publikace Contemporary International Ex-Libris Artists, ve kterých představoval současné tvůrce exlibris. Řada z nich byla také od nás. Pokud lze dohledat na internetu, vyšel v roce 2017 poslední, 24. svazek. Vycházely z počátku v nákladu 400 číslovaných výtisků, postupně se náklad snižoval na 200 či 150 kusů. Byly pokračováním jeho Encyclopaedia Bio-Bibliographical of the Art of the Contemporary Ex-Libris, kterých vyšlo 30! Byla to nesporně nevýdělečná činnost daná Mirandovou láskou k exlibris. Taková osobnost se znovu stěží objeví.

Josef Chalupský

**ZEMŘEL
Dr. OTTMAR PREMSTALLER**

V době, kdy jsme žili za ostnatými dráty a výjezdy za hranice se našim sběratelům dařily velice vzácně, byli to naši přátelé z Rakouska v čele s dr. O. Premstallerem, kteří naopak přijížděli do Prahy a dalších českých měst, aby se seznámili s českými sběrateli a s českými tvůrci exlibris, z nichž některé si velice oblíbili. Čeští výtvarníci měli tak možnost tvořit exlibris pro zahraniční sběratele a šířit dobré jméno české grafiky v Rakousku a dalších západních zemích. V knize *České sběratelství exlibris v datech* je zaznamenána (asi) první návštěva dr. O. Premstallera: **1958, 9. – 10. 3. Do Prahy přijeli na výlet grafi-**

Ottmar Premstaller

kové *Otto Feil a Ottmar Premstaller a sběratelka dr. Anna Lerpergerová z Horního Rakouska. Byla s nimi uspořádána sběratelská schůzka v kavárně hotelu Paříž, které se zúčastnili V. Cinybulk, J. Lukavský, E. Kotrba, A. Doležal, V. Bujárek, V. Grégr, Ing. O. Hradečný, J. Lata, Ing. J. Schmied, Ing. V. Zděnovc a paní Jansenová z Belgie.* Následovaly další jeho návštěvy v letech 1960, 1965 a 1976. V roce 1980 se v Kongresovém centru v Linci konal 18. mezinárodní exlibristický kongres, jehož byl dr. Premstaller hlavním organizátorem. Kongresu se zúčastnilo 270 osob z 20 zemí; z ČSSR sedm: dr. Bálent, Josef Hrubý, Petr Charypar, Karol Izakovič, Marta Krátká, Bohumil Krátký a Jaroslav Hořánek. V roce 1996 na 26. kongresu FISAE v Chrudimi jsem se s dr. Premstallerem sešel poprvé; náhodou jsme se sešli snad u posledního volného stolu v zadní části přeplněného sálu. Pro sjezd v Chrudimi

v roce 1999 připravil dr. O. Premstaller výstavu *Rakouské exlibris 20. století*. Pravidelně přijížděl s dalšími rakouskými přáteli na naše sjezdy a valné hromady, pokud mu to zdraví dovoľovalo. Děkovný list k 100. výročí SSPE jsme mu 24. 3. 2018 na naší slavnostní valné hromadě už předat nemohli.

Veterinární lékař dr. Ottmar Premstaller se narodil 25. 1. 1927 v Unterweißenbachu a zemřel 18. 3. 2018 v Linci. Mimo své hlavní povolání byl kaligrafem, grafikem, významným exlibristou a nakladatelem. Žil v St. Georgen an der Gusen v Horním Rakousku. Významná byla jeho organizační činnost v rakouské národní a v mezinárodní organizaci sběratelů a tvůrců exlibris. Nadnesené můžeme říci, že spojoval národy, tedy především ty exlibristické. Členem SSPE se stal před r. 1993 a v r. 1995 byl zvolen čestným členem SSPE.

Jan Langhammer

PUBLIKACE

■ **Bedřich Beneš Buchlovan. Zajatec Armidy aneb Má přemilá krasopaní Knihoslava**

Praha: Spolek českých bibliofilů, 2018, 280 stran, 28,6 × 16,5 cm, ISBN 978-80-907186-0-9. Tisk: Brno, Quatro print a. s., 500 číslovaných výtisků (k 150 výtiskům je přiložen lept K. Ryvolové *In memoriam exlibris BBB*), typografická úprava Martin Dyrnyk. Kniha obsahuje paměti B. Beneše Buchlovana (BBB, 1885–1953), v nichž mimo jiné vysvětluje svůj vztah k exlibris, líčí své sběratelské úsilí a publikační práci v SSPE, jehož je jednou ze zakladatelských osobností. Paměti uzavírá bibliografie BBB do r. 1944 včetně grafických souborů, jež redigoval. Cena knihy s grafickým listem je v prodeji za 500 Kč, bez grafiky za 350 Kč.

Ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku z roku 2013 byly publikovány dvě důležité stati o osudech sbírky exlibris B. Beneše Buchlovana, která je v současnosti rozdělena mezi dvě státní instituce, jejichž úkolem stále zůstává její odborné zpracování. Zájem o umělecký odkaz BBB neutuchá. Spolku českých bibliofilů v Praze se v květnu 2018 podařilo realizovat toto první vydání Benešových pamětí z roku 1944

k 110. výročí založení SČB v reprezentativní typografické úpravě. Podrobnější informace zájemci naleznou na webových stránkách SČB.

Filip Hynek

■ **Jan Langhammer. České sběratelství exlibris v datech. Sto let SSPE**

Praha: Spolek sběratelů a přátel exlibris, 2018. 160 stran, 21,5 × 15,5 cm, 260 obrázků. Tisk: Plzeň, SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 550 výtisků, barevný ofsetový tisk. ISBN 978-80-906980-0-0.

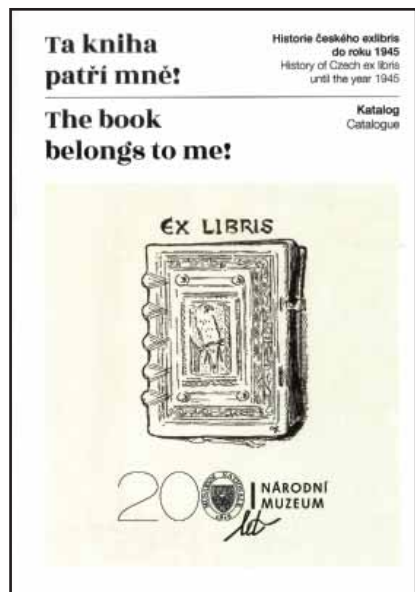

Kniha prostřednictvím dobových záznamů přibližuje historii sběratelství exlibris v českých zemích od roku 1896 do počátku roku 2018 ve spojitosti se vznikem a stoletým působením Spolku sběratelů a přátel exlibris se sídlem v Praze. Úvod napsal autor. Jako literatura a prameny byly použity publikace a časopisy vydané SSPE, katalogy výstav a archiválie z Archivu hlavního města Prahy a z archivu SSPE.

Opravte si, prosím, na straně 62 vpravo popis obrázku na *Pavel Šimon, C6, 1951* a na straně 71 v pravém sloupci popis obrázku (sv. Jiří) na *Jiří Bouda, C2, 1967*. Autor se omlouvá a děkuje za připomínky. Zbytek nákladu prodává SSPE za 200 Kč.

■ **Ta kniha patří mně! Historie českého exlibris do roku 1945. Katalog**

Praha: Národní muzeum, 2018. 28 stran a obálka (nestránkováno). 21 × 15 cm, 15 obrázků. Tisk: Frýdek-Místek, Kleinwächter holding, s. r. o., počet výtisků neuveden, barevný ofsetový tisk. ISBN 978-80-7036-549-6.

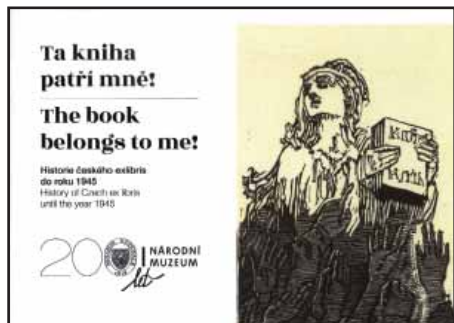

Úvodní český text Exlibris – supralibros je přeložen do angličtiny. Následuje katalog výstavy: Exlibris a supralibros ve starých tisících (9 kusů), Ukázka sběratelské literatury (17 kusů), Moderní exlibris (365 kusů ve 40 rámech), Knihy z osobních knihoven a jejich exlibris (10 kusů), Štočky a jejich tisky (16 kusů), Nástroje pro grafické práce (6 kusů), Tiskařské stroje (4 kusy).

Jedná se o katalog výstavy konané v Národním památníku na Vítkově ve dnech 24. 3. (vernisáž) až 9. 9. 2018. Výstava byla uspořádána ve spolupráci se SSPE. Autoři výstavy a textů: Jan Langhammer, Martina Vyšohlídová. Kurátor výstavy: Martina Vyšohlídová.

■ **Ta kniha patří mně! Historie českého exlibris do roku 1945**

Praha: Národní muzeum, 2018. 28 stran a obálka (nestránkováno). 15 × 21 cm, 39 obrázků. Tisk: Frýdek-Místek, Kleinwächter holding, s. r. o., počet výtisků neuveden, barevný ofsetový tisk. ISBN 978-80-7036-548-9.

Informativní brožura k výstavě s českým textem a anglický překladem. Obsah: Exlibris a supralibros, Rozkvět, Změna, Autoři a sběratelé, Velké sbírky, Druhá světová válka, Základní typy exlibris, Štoček, matrice, plotna, Tisk z výšky, Tisk z hloubky, Tisk z plochy, Slovníček základních pojmů ke grafickým technikám.

Jedná se o doprovodnou brožuru výstavy konané v Národním památníku na Vítkově ve dnech 24. 3. (vernisáž) až 9. 9. 2018. Výstava byla uspořádána ve spolupráci se SSPE. Autoři výstavy a textů: Jan Langhammer, Martina Vyšohlídová. Kurátor výstavy: Martina Vyšohlídová.

■ **Tomáš Bím. Soupis a obrázkový katalog exlibris. 1976–2017**

Karlovy Vary: Ing. Jan Humplík, soukromý tisk, 2018. 196 stran a obálka. Brožováno, 21 × 21 cm, 141 obrázků, 3 fotografie. Tisk: Praha, Tiskárny MAESTRO s. r. o., 300 výtisků (z nich 200 číslovaných s vloženou původní grafikou T. Bíma).

Soupis sestavil Ing. Jan Humplík ve spolupráci s Tomášem Bímem, úvodní text napsal MgA. Jaroslav Černý. Obsah: Bímovy exlibris – pár slov, Seznam exlibris (seřazený podle roku vzniku, obsahuje 142 položek), Seznam vlastníků, Obrazový katalog (obsahuje 139 reprodukcí exlibris, bez položek 25, 36 a 85). Půvab a oblíbenost grafických prací a exlibris Tomáše Bíma byly dobrým podnětem k vydání této půvabné publikace.

ČASOPISY

■ **GRAPHIA. Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 59/2018, Belgie**

Belgický exlibristický spolek slaví letos šedesát let svého trvání, a tak toto číslo vychází rozšířené o osm stránek. Jako druhé pokračování v něm najdeme *Exlibris na exlibris*. Mezi deseti ukázkami je představeno exlibris **Renáty Šimlíkové** vytvořené pro

Armanda Bohra. V sekci pro *Speciální exlibris* zaujme staromilce jistě knižní značka *Smrt a dívka* vytvořená Armandem Rassenfossem pro lékaře Alexandra Josefa von Winiwartera. Je to zinkografická reprodukce perokresby asi z roku 1898. Pravděpodobně jako úvod k dalšímu pokračování vychází článek o exlibris vytvořených pro

Oldřich Jelínek, L1, 2014

děti. Mezi šestnácti exlibris jsou knižní značky **Vojtěcha Juríka** (z plzeňského souboru z r. 2012) a Josefa Wenera; název článku považuje toto téma za „neprozkoumané plodné pole“. Belgičanka Steph Heyvaertová vypráví o své práci v linorytu. Představen je čínorodý sběratel Dirk Mattelaer s dvanácti ukázkami z jeho sbírky, mezi nimiž jsou reprodukce exlibris od Dušana Polakoviče, **Tomáše Hřivnáče**, **Emila Orlika** (z roku 1878) a Franze von Bayros. Jako o Holanďanovi se mluví o Josefu Wernerovi, narozeném v roce 1945 v Kraslicích, ale emigrujícím v roce 1968 do Holandska; je reprodukováno osm jeho exlibris. Dále je pojednáno o Ukrajinci Konstantinu Antúchinovi (Antioukhin). Jako pokračování výše zmíněného je opět článek o exlibris s dětskou tematikou; jedná se výběr ze sbírky IEC (po jednom od Emila Kotrby a Jaroslava Berana). Mezi osmi novinkami je překvapení – exlibris letos osmaosmdesátiletého **Oldřicha**

Jelínka, spolupracovníka Adolfa Borna, počátkem 80. let minulého století opustivšího Československo. Pěkné, svěží exlibris je určeno pro Ing. Jiřího Hrušku. Zatím se v tomto časopise neobjevil výklad, rozbor významu nějakého exlibris. Až nyní. Týká se exlibris vytvořeného **Güntherem Hujberem** v roce 2015 pro Cyriela Gladinesa. Je vskutku tajuplné a vychází z řecké mytologie. Recenzována je publikace *Tohle je má kniha* (Dit is mijn boek) od Jana Aartse a Chrise Kooymana. Pojednává o historii židovských exlibris v Holandsku. Na závěr je připomenuta kniha Stefana Zweiga se dvěma povídkami o „neviditelných“ sběratelích. Jch

■ **GRAFIEKWERELD, No. 1. 2018**, Nizozemsko

Emile Puettmann (1921–1987), malíř, grafik, ilustrátor a kaligraf, tvořil typografická exlibris; 7 z nich je reprodukováno. Další článek je věnován exlibris Vladimíra Suchánka; článek je doplněn jejich šesti reprodukcemi. Peter O. Gerritz, umělecký tiskař, pracuje sítotiskem. Thijs Mauve (1915–1996), dřevorytec působící v Nizozemsku a ve Velké Británii, vytvářel dřevorytové ilustrace a rovněž exlibris. Wijke van der Bij, nizozemská grafička, se věnuje barevnému dřevorytovému zobrazování starých venkovských staveb.

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 102, 2/2018**, Finsko

Ina Colliander (1905–1985), malířka a grafička, byla autorkou exlibris; narodila se v St. Petersburgu, s rodinou se přestěhovala do Finska v r. 1923, stala se manžel-

kou s Fritiofa Colliandera. Novým členem FISAE se stalo Řecko. Niklas Bengtsson se ve svém článku zabývá otázkou, zda existují exlibris s abstraktními motivy. Kajakář Pertti J. Rosila vlastní vodácké exlibris. Do série Obránců vlasti je zařazen Olavi Siipainen, který vlastnil exlibris od Kari Suomalaisena. Erik von Frenckell, politik, člen finského a později i Mezinárodního olympijského výboru, vlastnil exlibris od Väimö Blomstedta.

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft č. 1/2018**

M. Gryksovi se podařilo najít dosud neznámé exlibris od Huga Höppenera-Fiduse pro Herthu von Kissling. Další článek je věnován malíři a grafiku Karlu Bergerovi (1875–1943) a jeho vlastnímu exlibris se zobrazením Dachau a ženským aktem. O exlibris v době Rakousko-Uherské monarchie na přelomu 19. a 20. století napsala obsáhlý článek Kornélia Vasné Tóthová z Budapešti. Carl Wolbrendt vytvořil dřevorytové exlibris s verši proti půjčování knih pro Gina Sabattiniho. Novým předsedou ÖEG se stal Dr. phil. Tillfried Cernajsek. Sjezd ÖEG se koná 24. – 26. 8. 2018 v Mauerbachu u Vídně.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift 2016/1** (Severský exlibristický časopis)

V úvodu je informace o připravovaném kongresu FISAE v Praze. Rozsáhlý článek je věnován životu a dílu malíře a grafika Karla Šafáře, který zemřel před dvěma roky; je reprodukováno 13 jeho exlibris. Následující článek připomíná katalánského umělce Joachima Renarta (1879–1961), malíře a grafika, který tvořil rovněž exlibris (reprodukováno 9). Skromné informace s výzvou o doplnění o E. H. Tielemansovi (asi 1880–1960) z Belgie obsahuje poslední článek s reprodukcemi 9 exlibris ze souboru vydaného v r. 1923.

■ **SELC-EXPRESS, Nr. 108/2018**, Švýcarsko

V úvodu je pozvání na jubilejní sjezd SELC, který se koná 5. – 6. 10. 2018 v Solothurnu ve Švýcarsku. A. Stiefel připomíná, že před osmdesáti lety vznikl první časopis, vydávaný švýcarskými bibliofily, který se rovněž věnoval exlibris, a že to byl dr. Alfred Comtesse, chemik, bibliofil a sběratel exlibris, který psal první články o exlibris. Jeho sbírka kolem 14.000 listů je uložena v Zentralbibliothek Solothurn. Sběrání a výměna exlibris před asi sto lety jsou přiblíženy prostřednictvím ukázek exlibris, dopisů a výměnných listin nacházejících se v Exlibris-Sammlung von Georg Mader. Varovné nápisy na exlibris proti zlodějům knih včetně reprodukcí jsou předmětem dalšího článku. K článku s gratulací Heinrichu Deckerovi k 85. narozeninám je připojena reprodukce jeho exlibris od K. Musila s námětem z povídky Franze Kafky Proměna (Die Verwandlung).
Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** se konala dne **8. 3. 2018** za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti 7 členů výboru. Spolek se zúčastní 24. mezinárodního knižního veletrhu Svět knihy v Praze třemi vitrínami s ukázkami exlibris k 100. výročí SSPE. Adventní večer je naplánován na 7. 12. 2018 do hotelu Absolutum v Holešovicích. Výborem byl schválen návrh rozpočtu SSPE na rok 2018.

■ **Výborová schůze** se konala dne **19. 4. 2018** za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti 7 členů výboru a 2 hostů. Schválený rozpočet na rok 2018 byl doplněn o příjem z Chrudimské besedy a výdaj za Sborník. Pro valnou hromadu v roce 2019 byly pro účastníky zakoupeny litografie V. Veselého. Sjezd v Chrudimi byl pro spolek ziskový přibližně částkou 6.000 Kč. Náklady spojené s oslavou 100. výročí vzniku SSPE jsou přibližně 290.000 Kč. Vydání knihy České sběratelství exlibris v datech podpořilo MK ČR částkou 50.000 Kč.

■ U příležitosti 100. výročí vzniku Čs. spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze rozhodl výbor ocenit sto členů SSPE **Děkovným listem a grafikou V. Suchánka** za dlouholeté členství, tvorbu exlibris či organizační nebo publikační činnost.

Laureáty Děkovného listu se stali: akademický malíř Gennadij ALEXANDROV, akademická malířka Alena ANTONOVÁ, akademický malíř Karel BENEŠ, Mieczysław BIELEŃ, Ing. Ivan BOHÁČ, akademický malíř Jiří BRÁZDA, Josef BŘEČKA, akademická malířka Jana ČAPKOVÁ, Mgr. Jan ČERNOŠ, PhDr. Zdeněk ČUBRDA, Mgr. Jaroslav DAJČ, Miloslav DAŘÍČEK, akademický malíř Karel DEMEL, Josef DOLÍVKA, Mgr. Josef DUDEK, Mgr. Ladislav DVORÁK, Vladimír FLEYBERK, Karel FOJT, Ing. Josef GROMEŠ, Ing. arch. Petr HAIMANN, Hynek HALÁMEK, akademický malíř Petr HAMPL, Ing. Jiří HARTMAN, Dr. Norbert HILLERBRANDT, Pavel HLAVATÝ, Miroslav HLINKA, Jiří HLINOVSKÝ, Ing. Günter HUJBER, Ing. Jan HUMPLÍK, Ing. Milan HUMPLÍK, doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ, Mgr. Vítězoslav CHRENKO, Pavel JANATA, Mgr. Jarmila JANKŮ, Josef JÍCHA, akademická malířka Renáta KAISEROVÁ, MUDr. Stanislav KALABUS, RNDr. Olga KALABUSOVÁ, Mgr. Vlasta KAPSOVÁ, akademický malíř Jan KAVAN, Bedřich KOČMAN, akademická malířka Markéta KRÁLOVÁ, prof. Václav KŘUPKA, Zbigniew KUBECZKA, Jiří KUBÍČEK, JUDr. Ladislav LAMAČ, Ing. Jan LANGHAMMER, CSc., akademická malířka Michaela LESAŘOVÁ-ROUBÍČKOVÁ, MUDr. Miroslav MACEK, Mgr. Martin MANOJLÍN, Jan MAULER, akademický malíř Rastislav MICHAL, Jaroslav MINÁŘ, Petr MINKA, Ctibor MORÁVEK, Mgr. Karel MUSIL, MUDr. František NEDĚLNÍK, PhDr. Zdeněk NĚMEC, Mgr. Lubomír NETUŠIL, Aleš NEVEČEŘAL, prof. Pavel Kryštof NOVÁK, Jana ONDRUŠOVÁ, PhDr. Jiří ORT, PaedDr. Oldřich PÁLENÍČEK, Miroslav PETŘÍK, PhDr. Zdenka PFEFFEROVÁ, Vladimír POSPÍŠIL, Miroslav POŠVIC, Petr PTÁČEK, Klaus RÖDEL, Marie RUMLAROVÁ, Josef RUNŠTUK, František RYBÁŘ, PaedDr. Karla RYVOLOVÁ, Zdeněk ŘEHÁK, Marie SEMÍKOVÁ, Zdeněk SKÁLA, Ing. Jiří SOUKUP, akademická malířka Hana STORCHOVÁ, akademický malíř Vladimír SUCHÁNEK, akademická malířka Marie Michaela ŠECHTLOVÁ, Stanislav ŠEREDA, Ing. Zdeněk ŠÍMA, akademická sochařka Renata ŠIMLÍKOVÁ, Jaroslav ŠULC, Miloslav TOMAŠÁK, Ing. Miroslav TOMEK, Karel URBAN, Jaroslav VÁLEK, doc. Ing. František VANÍČEK, CSc., doc. PhDr. Slavomil VENCL, DrSc., akademický malíř Vladimír VESELÝ, akademická malířka Kateřina VÍTEČKOVÁ, Pavel VLČEK, Miroslava WEISOVÁ, Josef WERNER, Jitka ZACHOVALOVÁ, PaedDr. Josef ZEDNÍK, Stanislav ZÍDEK, RNDr. Karel ŽIŽKOVSKÝ.

■ **Slavnostní valná hromada k 100. výročí SSPE** se konala **24. 3. 2018** v Národním památníku na Vítkově v Praze za účasti 121 člena a 2 členové byli zastoupeni svou plnou mocí. Spolek měl v době konání valné hromady 376 individuálních členů a 14 českých a 11 zahraničních kolektivních členů. Podle stanov spolku byla valná hroma-

da schopná usnášení. Podle zprávy předsedy doc. F. Černocho byly všechny úkoly z plánu činnosti výboru na rok 2017 kromě vydání Sborníku splněny. Zprávu o hospodaření spolku v roce 2017 přednesla Ing. M. Moravcová podle účetní uzávěrky roku 2017 zpracované Ing. M. Bayerovou. Zprávu kontrolní komise přednesl Mgr. L. Kříž. K. Urban, prezident FISAE, informoval o přípravě 37. kongresu FISAE v Praze a o rozpočtu kongresu. Sjezd SSPE v roce 2019 se bude konat v Českém Krumlově. Návrh rozpočtu pro rok 2018 přednesla Ing. M. Moravcová. Všechny tři rozpočty byly valnou hromadou schváleny.

Po přestávce uvítal předseda doc. F. Černoch přítomné hosty. Následovala přednáška Ing. J. Langhammera, CSc., k stoletému trvání SSPE s promítáním ilustrací ke knize **České sběratelství exlibris v datech**.

Děkovné listy s grafikou V. Suchánka si osobně převzalo z rukou předsedy doc. F. Černocho a Ing. J. Langhammera na valné hromadě (a později) asi 50 laureátů; zbývajícím byly zaslány poštou. Následovaly zdravice hostů: předsedy SČUG Hollar pana Ing. Pavla Piekara, předsedy Spolku českých bibliofilů pana JUDr. Petra Ladmana a paní starostky městské části Praha 3 Ing. Vladislavy Hujové. Po další krátké přestávce následovala vernisáž výstavy **Ta kniha patří mně! Historie českého exlibris do roku 1945** ze sbírek Knihovny Národního muzea, na které promluví: ředitel Knihovny Národního muzea Mgr. Martin Sekera, Ph.D., a spoluautorka výstavy Martina Vyšohlíková, DiS., BBus. Pak následovala prohlídka výstavy zakončená přípitkem na zdar výstavy. Účastníci valné hromady obdrželi: plaketu M. Vítanovského k 100. výročí SSPE, knihu J. Langhammera *České sběratelství exlibris v datech*, katalog výstavy *Ta kniha patří mně!* (autoři výstavy a katalogu M. Vyšohlíková a J. Langhammer) a Podklady k slavnostní valné hromadě.

Kniha *České sběratelství exlibris v datech* byla rozeslána všem členům, kteří si ji nevyzvedli na valné hromadě, poštou.

■ **Výborová schůze** se konala dne **17. 5. 2018** za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti 6 členů výboru a 2 hostů. Schůze byla věnována organizaci a úkolům v souvislosti s konáním 37. kongresu FISAE v Praze. Zakončení kongresu a slavnostní večere se budou konat v pivovaru Staropramen v Praze na Smíchově. Na kongres je zatím přihlášeno 236 osob.

Z DOPISŮ

Vážení přátelé, dovoluji mi, abych vám touto cestou poděkoval za ocenění, kterého se mi dostalo u příležitosti 100 let SSPE.

Vše způsobil před bezmála padesáti lety MUDr. Jiří Kačer, který mi věnoval lístek od J. Švengsbíra s námětem Zpívající fontány. A toto půvabné exlibris mi otevřelo svět úžasných lidí v čele s dr. Karlem Skálou. Svět sběratelů, kteří mi byli nápomocni radou i prvními přírůstky. A přišlo mé první exlibris od Emila Kotrby a setkávání s tvůrci těch kouzelných miniatur a s neopakovatelnou atmosférou ateliérů. S paní Ludmilou Jiřincovou, Jiřím Boudou, Vladimírem Komárkem, Karlem Müllerem a po překonání několika „děžurných“ i s panem Kalašnikovem v jeho moskevském ateliéru. Setkávám

ní s osobnostmi jako V. Mikule, J. Soukup, L. Páleníček, J. Glivický, Ing. O. Hradečný a mnoha dalšími.

A z toho jednoho lístku se staly stovky krásných chvil nad novými přírůstky. A přišla první výstava exlibris z mé sbírky v muzeu v Sadské. A tvrdá ruka cenzury a obhajoba každého lístku. Tématu, autora i majitele před tajemnicí OV KSČ. A vyřazení řady exlibris z výstavy. Výstava nakonec povolena byla, ale pokus o přenesení do jiných míst regionu byl zamítnut. Netušil jsem, jak exlibris může být nebezpečné.

Čas běží, sbírka se rozrůstá a stále přináší radost jako při objevu neznámých návrhů Josefa Čapka, ale i starost o záchranu při vytopení bytu.

Mé poděkování patří všem obětavým sběratelům, kteří se starali a starají, aby Spolek žil a aby prožil i obrození a nabral sílu do dalších sta let.

S přátelským pozdravem Ing. Miroslav Tomek, Poděbrady

Z TISKU

Ocenění **Primus inter pares** převzala pedagožka a kurátorka celé řady úspěšných hradeckých výstav **Marie Rumlarová**. Celoživotní sběratelka drobné grafiky a exlibris zahájila svoji iniciativu v prezentaci a popularizaci výtvarného umění v Hradci Králové pořádáním školních výstav. Přes spolupráci s Galeríí moderního umění se postupně dostala k vystavování vlastních sbírek a aktivně se podílela na činnosti hradecké sekce Spolku sběratelů a přátel exlibris. Je čestnou členkou Unie výtvarného umění v Hradci Králové.

In: Radnice, Informační zpravodaj statutárního města Hradec Králové, 4. 4. 2018, č. 13/2018,
Výbor SSPE rovněž děkuje paní Marii Rumlarové za vše, co pro Spolek vykonala, zejména za její pečlivou přípravu nezapomenutelných sjezdů v Hradci Králové

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

18. 7. – 12. 8. 2018

Jarmila Janůjová

15. 8. – 2. 9. 2018

Exlibris v tvorbě současných členů SČUG Hollar

Výstava se koná u příležitosti 100letého výročí vzniku SSPE

5. 9. – 30. 9. 2018

Mladá grafika: Dušan Kállay a jeho žáci

3. 10. – 28. 10. 2018

Jaroslava Severová

Národní památník na Vítkově, U Památníku 1900, Praha 3

25. 3. – 9. 9. 2018

Ta kniha patří mně! Historie českého exlibris do roku 1945

Galerie ABF, Václavské náměstí 31, Praha 1

4. 8. – 5. 9. 2018 České exlibris 1945–1990

Strahovský klášter, Strahovské nádvoří 1/132, Praha 1

28. 8. – 30. 9. 2018 Tu knihu jsem vzal z rukou anděla
Výstava exlibris ze sbírek Strahovského kláštera
Vernisáž 28. 8. 2018 v 16 hodin

Klášter Na Slovanech (Emauzy), Vyšehradská 320/49, Praha 2

23. 8. – 9. 9. 2018 Výstava exlibris z kongresové mezinárodní soutěže

Katedrála sv. Vavřince, Petřínské sady

23. 8. – 6. 9. 2018 Současné duchovní exlibris

Galerie Skleňák, nám. Svobody 728/1, Praha 6

23. 7. – 17. 8. 2018 Současní čeští tvůrci exlibris

Restaurace Ladronka, Tomanova 1028/1, Praha 6

23. 8. – 4. 9. 2018 Současní čeští tvůrci exlibris

Kostel sv. Mikuláše, Staroměstské náměstí, Praha 1

28. 8. – 2. 9. 2018 František Bílek (1872–1941), grafická tvorba, exlibris

Galerie Goethe, Městské muzeum v Mariánských Lázních

28. 8. – 30. 9. 2018 Vladimír Suchánek. Souborná výstava exlibris 1951–2018
Vernisáž 27. 8. 2018 v 18 hodin společně s křtem katalogu

Městská galerie Týn nad Vltavou / Dům U Zlatého slunce

30. 6. – 26. 8. 2018 III. vltavotýnské symposium drobné grafiky

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10734 Mgr. Věra BĚLOCHOVÁ, Husova 465, 386 01 Strakonice; 10737 MVDr. Josef HOLEJŠOVSKÝ, Ph.D., Smrčenská 4491/39, 586 01 Jihlava; 10736 Mgr. Jan MELENA, Ječná 507/6, 120 00 Praha; 10739 Ing. Petr TYLÍNEK, Jateční 1225/25, 170 00 Praha; 10738 Ladislav ŽÁK, Hrdličkova 2189/12, 148 00 Praha.

■ **OBNOVENÉ ČLENSTVÍ:** 10735 Eliška RYBIČKOVÁ, Jilemnického 2150, 530 02 Pardubice.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10292 Eva ZÁMOSTNÁ, Vlachova 1510/10, 155 00 Praha.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10030 Josef BŘEČKA z Prahy; 10696 Mgr. Barbora VLÁŠKOVÁ z Prahy.

■ **ZEMŘELI:** Antonín PRŠALA z Liberce (†10. 4. 2018).

Členská evidence SSPE je vedena v elektronické formě podle členských čísel na PC a papírově na evidenčních kartách v abecedním pořadí. Obojí je uchováváno v soukromém bytě matrikáře. PC je chráněn systémem Avast. Jednou ročně je v Knižní značce uveřejněn seznam jubilentů; kdo si to nepřeje, není v seznamu uveden. V členské evidenci nejsou osobní fotografie. Členská evidence slouží výhradně členům výboru SSPE a spolupracujícím osobám k jejich činnosti pro spolek. Matrikářem SSPE je od roku 2001 Ing. Jan LANGHAMMER, CSc.

Prosíme členy, aby vyplnili příložený Souhlas a odeslali jej na adresu SSPE.

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČ 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO, Československá obchodní
banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **doc. PhDr. Felix Černoch, CSc.**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: cernochvip@seznam.cz.
Mobil: 774 193 607.

Jednatel: **Karel Urban**, Na Vyhlídce 291, 252 06 Měchenice.
E-mail: urbankm@tiscalii.cz.
Telefon: 251 566 517. Mobil: 728 150 639.

Hospodářka: **Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.
E-mail: pausinka@gmail.com.
Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.
E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Telefon: 377 265 076.

Seznam příloh:

Katalogové listy: Albin Brunovský, František Černý, Oldřich Karel a Vladimír Veselý. Soupis exlibris Jiřího
Brázdy. Souhlas podle GDPR.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 2/2018

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.
Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.
Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.
Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.
Náklad 520 výtisků.
Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha 9,
pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.
Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 30. 6. 2018. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 8. 2018.

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS
1918 - 2018

JUBI
LÆ
UM

W UROCZYSTYM
DNIU
JUBILEUSZU
SERDECZNE
GRATULACJE
I SŁOWA
ZACHĘTY
DO WIELU
NOWYCH
DZIAŁAŃ

TOWARZYSTWO
BIBLIOFILÓW
POLSKICH
W WARSZAWIE

Mieczysław Bieliń

wiceprezes

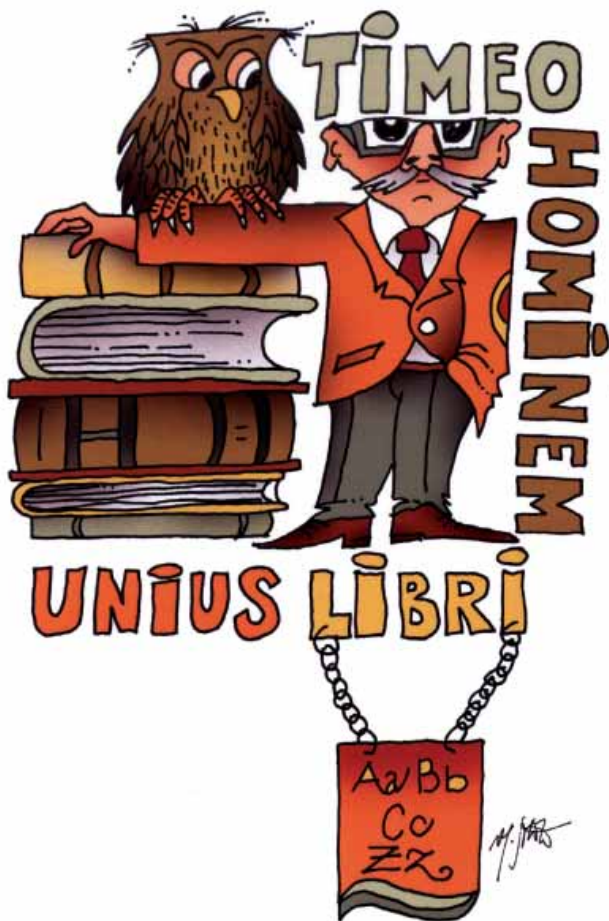
Edward Towpik

prezes

Roman Nowoszewski

wiceprezes

WARSZAWA - PRAHA, 24 III 2018

Vlastimil Sobota, ilustrace k Děkovnému listu, CRD, 2018

**SPOLEK
SBĚRATELŮ
A PŘÁTEL
EXLIBRIS**

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:

Pamětní list k 100. výročí vzniku SSPE:

Vladimír Suchánek, Zastavení v čase, L1, 2018